

FAIR PLAY

STUDENTI ZA ROVNOPRÁVNOST

Vzdělávací projekt Amnesty International ČR

2015–16

Vzděláváme o lidských právech

KEEP CALM...AND FAIR PLAY!

Projekt **FAIR PLAY – Studenti za rovnoprávnost** je vzdělávací program Amnesty International ČR zaměřený na lidská práva a **prevenci diskriminace, rasismu a extremismu na školách**. Amnesty tak reaguje na narůstající nesnášlivost a rasistické nálady v české společnosti. Ve školním roce 2015/16 proběhl už jeho třetí ročník. V následujícím textu shrneme aktivity, které se nám během něj podařilo realizovat.

„Projekt FAIR PLAY bol pre študentov prínosný a všetkým sa to páčilo. Dokonca na Dni otvorených dverí dokázali sami prezentovať prípady. Pomohlo to teda aj zvýšiť ich schopnosti organizovať akcie.“
Anna Wolnerová, učiteľka, Evanjelický lyceum v Bratislave

Projekt FAIR PLAY je financován z grantu od norské Amnesty International a bude pokračovat do roku 2017.

„Je super, že můžeme mít aspoň pocit, že jsme udělali něco dobrého pro lidi, kteří to opravdu potřebují.“
student, 2. C, Obchodní akademie Ústí nad Labem

PODPORA STUDENTŮ

Amnesty International se prostřednictvím projektu FAIR PLAY snaží nejen o vyšší informovanost o lidskoprávních tématech, ale i o **zvýšení aktivity studentů a studentek**, které podporuje při pořádání vlastních akcí na obranu lidských práv. Většina zapojených škol se tak zúčastnila mezinárodní akce **Maraton psaní dopisů** (o akci více dále v textu). Škola, zapojená do projektu – Gymnázium Teplice – byla druhou nejúspěšnější školou v Maratonu psaní dopisů v celé České republice a na Slovensku.

SPOLUPRACUJEME

Kdo s námi FAIR PLAY tvořil? **Třináct vybraných středních škol v Praze, Brně, Blansku, Moravském Krumlově, Ústí nad Labem, Teplicích, Bratislavě a Žilině.** Zde jsme realizovali řadu propojených vzdělávacích aktivit.

Do projektu byli zapojeni proškolení lektori a lektorky Amnesty International, stážisti a stážistky, místní koordinátoři a koordinátorky a samozřejmě studenti a studentky.

Česká sekce Amnesty se věnuje vzdělávání o lidských právech řadu let. Tisíce studentů a stovky pedagogů prošly za tu dobu interaktivními workshopy na různá témata a vznikl pro ně multimediální portál www.lidskaprava.cz. Vyučující mohou používat soubor moderních metodik Lidská práva ve výuce.

PROJEKTOVÉ AKTIVITY

Na školách

- **Úvodní setkání** zaměřené na seznámení třídy s průběhem projektu, uvedení do problematiky lidských práv a seznámení s činností AI.
- **Živá knihovna**
Jedna z nejzajímavějších aktivit projektu FAIR PLAY – studenti si mohou místo knížek „půjčit“ **osobu se zajímavým životním příběhem**, se kterou by si v reálném životě nikdy nepopovídali, a zeptat se jí na všechno, co je zajímavé.

Mezi osobnosti, se kterými se studenti mohou seznámit, patří **příslušníci různých menšin** žijících v České republice. Pro ně je to zároveň jedinečná příležitost podílet se na utváření vnímání minorit a předávat své osobní zkušenosti mladým lidem.

K živým knihám letos přibyli například gayové **Lukáš** a **Jakub**, kteří se vzali v kostele, asexuálka **Jana**, transgender **Gilbert**, bratři **Michal** a **Long** pocházející z Vietnamu, Rom **David**, který je zastupitelem v Chomutově, Konžan **Frederick**, kvadruplegička **Iva** nebo **Natálka**, která studentům sdílí své zkušenosti s Aspergerovým syndromem.

Živé knihovny pomáhají studentům překonávat strach z neznámého, získat **vlastní zkušenost s příslušníky menšin a přehodnocovat zažité stereotypy**. Jsou realizovány na vybraných školách, které se do projektu FAIR PLAY zapojují.

*„Spolupráce s Amnesty se mi hodně líbila. Ráda bych šla i na seminář pro učitele a naplánovala další akce.“
Tereza Štorková, učitelka, Gymnázium Hády, Brno*

Na konci workshopu je studentům představen dobrovolný trénink na plánování akcí na podporu lidských práv v podobě Maratonu psaní dopisů.

- **Trénink na Maraton psaní dopisů**, na kterém se studenti seznámí s konkrétními případy nespravedlivě vězněných a naplánují Maraton psaní dopisů na své škole.
- **Maraton psaní dopisů**
Celosvětová akce na podporu nespravedlivě vězněných, pronásledovaných nebo utlačovaných lidí, kterou pořádá Amnesty International. Lidé píšou dopisy představitelům států i podpůrné zprávy pro jednotlivce.
- **Závěrečné setkání** obsahuje krátké shrnutí výstupů z projektových aktivit na škole a zhodnocení přínosu projektu FAIR PLAY pro studenty.

*„Pro mě je velký pokrok to, že se dokážu otevřít prakticky před cizími lidmi. Proto se už nebojím nového prostředí a komunikace s novými lidmi.“ **Natálka, živá knížka, Praha***

JAKÉ BYLY DOPADY PROJEKTU?

- 547 zapojených studentů na FAIR PLAY školách*
- 27 nově proškolených živých knih
- 29 aktivních lektorů
- 6 pomáhajících stážistů
- 13 živých knihoven
- 59 workshopů

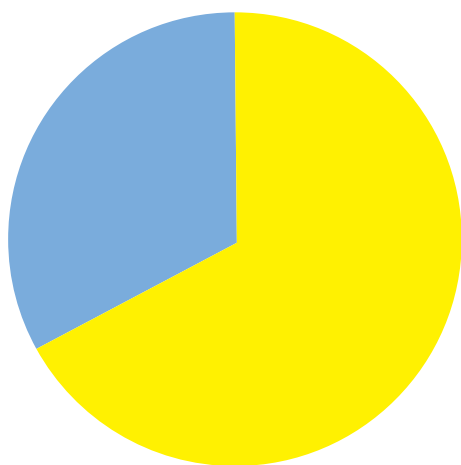
* do průzkumu se zapojilo 383 studentů z celkových 547

„FAIR PLAY ze mě udělal lepšího učitele, který si uvědomuje důležitost vzdělání ve světě.“ **Martin, lektor, Praha**

Z analýzy dotazníků vyplněných studenty vyplynulo, že nejlépe hodnocenými aktivitami projektu FAIR PLAY jsou projektové dny – živá knihovna a Maraton psaní dopisů, do kterých se studenti sami aktivně zapojují.

V tomto ročníku nově byla dobrovolná účast na tréninku na přípravu Maratonu psaní dopisů. Tréninků se neúčastnili všichni studenti, ale pouze ti, kteří o to projevíli zájem. Další výsledky analýzy odpovědí studentů můžeme vidět v následujících grafech.

CO JE TO DISKRIMINACE?

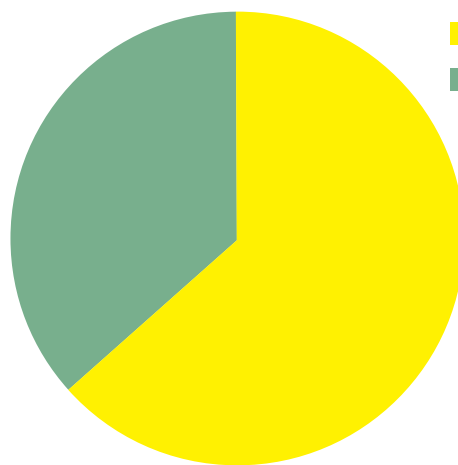

Studenti měli z několika nabízených situací vybrat příklady diskriminace.

- Správně odpovědělo – 67%
- Špatně odpovědělo – 33%

„Jsem rád, že jsem se seznámil se zástupci některých menšin v živé knihovně. Postoj k asexuálům nebo k transsexuálům jsem totiž neměl žádný. Ukázali se mi v pozitivním světle.“ **student, kvinta, Gymnázium Jana Keplera, Praha**

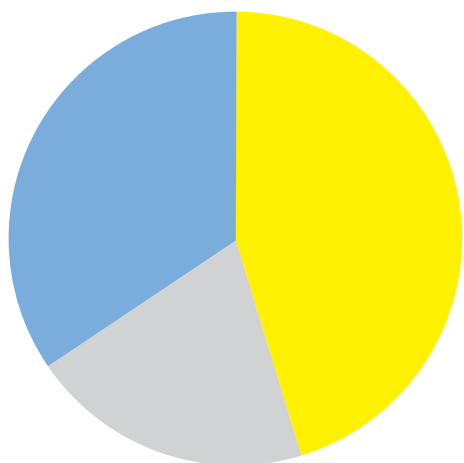
MŮŽEŠ NĚCO ZMĚNIT V OBLASTI LP A DISKRIMINACE?

- Ano – 63%
- Spíše ne – 37%

„Jednám mnohem méně zkratkovitě a předsudečně a to je teprve začátek cesty, na kterou mě projekt postavil.“ **Erik, lektor, Ústí nad Labem**

ZMĚNIL SE TVŮJ POSTOJ K MENŠINÁM?

- Ano, jsem tolerantnější – 45%
- Ne, už předtím jsem měl/a pozitivní postoj k menšinám – 20%
- Ne – 35%

„Živá knihovna je zároveň i pro živé knížky takovou životní lekci. Mnohokrát si uvědomíš, že máš ještě hodně velké štěstí, když např. nemusíš utíkat z jiné země, nebo nevíš, jaké je to žít na ulici.“ **Honza, živá knížka, Praha**

JAK MŮŽU PŘÍSPĚT?

- Sdílet a propagovat FAIR PLAY na škole, kam chodí třeba Vaše děti, kde učíte, kterou znáte...
- Podpořit Amnesty – největší, na financích od vlád nezávislou lidskoprávní organizaci: amnesty.cz/daruj

CHCETE VĚDĚT VÍC?

- Více o projektu se můžete dozvědět na www.amnesty.cz/vzdelavani nebo na Facebooku ve skupině FAIR PLAY Amnesty International.
- Chcete do školy lidskoprávní filmy, tematické výstavy nebo se zajímáte o akce? Napište na vzdelavani@amnesty.cz.

PŘÍBĚH NEJVÝZNAMNĚJŠÍ ZMĚNY

Jednou z hlavních metod využívaných při evaluaci projektu FAIR PLAY – Studenti za rovnoprávnost, je Most Significant Change. V rámci ní jsou sbírány tzv. příběhy změn od zástupců cílových skupin projektu – studentů, lektorů a živých knížek. Z těch je potom vybrán příběh, který nejlépe vyjadřuje cíle projektu. Vítězným studentským příběhem se letos stal příběh **Simony Sečanské** z Evangelického lycea v Bratislavě:

PŘÍBĚH SIMONY SEČANSKÉ, STUDENTKY

Počas živej knižnice som sa rozprávala s iránskou utečenkou Venus a bezdomovcom Evženom. Na tieto dve knihy resp. na ich príbehy budem spomínať stále. Nikdy som síce nepodceňovala utečencov, ale keď som o nich počula, vôbec som to neriešila. Venus vrela o tom ako, keď bola mladšia, musela utekať mnoho kilometrov cez púšte, polia a neľahké cesty aj s jej malými deťmi pre lepšie životné podmienky - v jej rodnej krajine, Iráne, bola vojna a nepokoje.

S rodinou chodíme do Viedne do centra pre utečencov. Je to viac menej cez organizáciu "Let's play". Rozhodla som sa tam ísť preto lebo rada pracujem s deťmi, mládežou a mala som túžbu vyskúšať aj takto pomáhať. A je to naozaj super! S deťmi hráme rôzne hry, komunikujeme s nimi a tým ich vlastne obohacujeme o slovnú zásobu. Dievčatá obľubujú najviac kreslenie alebo bublifuky a chlapci hrať soccer. Je potrebné im dať priestor a prijať ich do spoločnosti.

Evžen vrel o tom ako sa stal bezdomovcom – aké to bolo pre neho ťažké, keďže ešte v mladosti si prešiel detskou obrnou. Evžen mi zasial akési semienko do môjho vnútra, aby som pokračovala v službe bezdomovcom, ktorí si vedia vážiť a to čo dostanú použijú na ich zdravie, zaplatenie nocľahárne atď.

Poznáam jedného bezdomovca, ktorý má rakovinu. Prvýkrát som ho stretla v kostole. Najskôr som si o ňom nemyslela veľa. Raz sa spýtal, či mu nemám požičať nejaké euro na lieky. Dala som mu peniaze, a keď sme sa stretli nabudúce tak mi povedal, že je vďačný za akúkoľvek pomoc. Neskôr som mu zohnala nejaké hygienické potreby, ktoré potreboval. Veľa ľudí bezdomovcov odsudzuje. Myslím, že nie je veľmi dobré, keď odsudzuje ľudí, pretože to často nie je ich chyba. Pred začiatkom projektu by som asi s nejakým bezdomovcom ani veľmi nebavila.

Projekt FAIR PLAY nemá vliv jen na studenty, ale i živé knížky, které díky setkávání s různými aktéry živé knihovny nacházejí ztracené sebevědomí, nabourávají své vlastní předsudky o jiných menšinách nebo se pak začnou aktivně zapojovat do občanské společnosti. Přesně o takových změnách mluví živá knížka **Julek Kala**:

PŘÍBĚH JULKA KALY, ŽIVÉ KNIŽKY

Z reakcí na živou knihovnu, které nám studenti psali, mám úplně parádu. Prostě pochopili, o čem jsem mluvil. Psali, že jsme je naučili porozumět lidem, že nemají odsuzovat druhé lidi podle barvy pleti. Pro mě je strašně významné to, že šířím povědomí, že se snažím

změnit názory, že děcka chápou, že jsem stejný jako oni, že jsme všichni vlastně stejní. Když oni jdou po Ostravě a potkáme se, říkají: „To je Julek.“ Všimají si mě, zdraví mě, znají mě. To je pro mě čest, dávají mi radost a naději, že já osobně něco znamenám, že nejsem černý, ale že jsem člověk. Prostě neřeknou: „To je ten cikán, co krade, smrdí nebo je to bezdomovec.“ Berou mě jako rovnocenného.

Změnilo se i moje chování. Když jsem byl na živé knihovně v Bratislavě, řekl jsem studentům, že hraju automaty. A tak mi pak napsali do vzkazů, že bych se měl nad sebou zamyslet a neměl bych hrát. Takže jsem si říkal, že na tom něco je. Že bych měl asi fakt přestat hrát. No a teď to už omezuju a 4 měsíce jsem nehrál. Na Facebooku mi teď pišou a ptají se, jestli ještě hraju. Já jim říkám, že už ne. Už mám jiné zájmy, třeba moje vnoučata, která mě baví ze všeho nejvíc. Studenti mě upozorňovali: „Ty dáváš druhým rady, ale sám se tím neřídíš...“ Nemůžu prostě jenom očekávat od nich, že se zlepší. Musím se zlepšit sám. Takže nejenom, že já radím jím, ale i oni radí mně.

Lektoři jsou další důležitou skupinou projektu FAIR PLAY. Vzdělávání studentů a setkávání s živými knížkami jim přináší spoustu významných poznatků. Mezi lektorskými příběhy byl letos vybrán ten lektorky **Marty Křížové** z Ústí nad Labem.

PŘÍBĚH MARTY KŘÍŽOVÉ, LEKTORKY

To, co je pro mě asi nejvíc fascinující v projektu FAIR PLAY, je živá knihovna. Já vím, že to může znít jako klišé. Všichni to říkají a na druhou stranu, já si vyzkoušela živou knihovnu nejdřív jako čtenářka. A bylo to skvělé. Ale potom, když jsem se na ni dívala jako organizátorka, bylo to ještě víc neuvěřitelné. Prostě vidíš, že ti drsní táj, lidé se ti mění před očima. Sedíš tam na hodnocení a ty děti najednou vyprávějí o nějaké knížce, jako kdyby to byl člen jejich rodiny. Já jsem na to koukala a fakt se mi chtělo brečet. Tohle se ti nemusí povést ani za dlouhá léta a řadu kamarádství a tam se to prostě stane v strašně krátkém časovém úseku. Tohle jsem ještě neviděla a říkala jsem si, kdyby tenhle celý projekt neměl žádnou jinou váhu nebo hodnotu, tak tento jediný bod za to prostě stojí.

Taky to tak vnímám i sama pro sebe. Tenhle rok se mi událo strašně moc různých věcí a měla jsem před sebou strašně moc dní, které podle mě nešly překonat... A pak jsem potkala živou knížku lvu, vozíčkářku. Hodně mi pomohlo už jenom to, že jsme spolu chvíli mluvily. Předala mi ten pocit, že prostě můžeš. Můžeš, cokoliv chceš. A dokážeš to. Nesu si to v sobě už v podstatě rok a je to pro mě důležité.

Amnesty International je globální hnutí více než 7 milionů lidí, kteří hájí lidská práva ve všech podobách.

Naší vizí je svět, ve kterém každý člověk užívá všechna práva zakotvená ve Všeobecné deklaraci lidských práv a dalších mezinárodních standardech.

Jsme nezávislí na jakékoli vládě, politické ideologii, ekonomickém zájmu či náboženství. Finance získáváme zejména prostřednictvím členských příspěvků a darů veřejnosti.

www.amnesty.cz
vzdelavani@amnesty.cz

AMNESTY
INTERNATIONAL

